

Rakt
på sak

GUNNAR ELIASSON är docent och chef för Industriens Utredningsinstitut (IUI). Han har tidigare varit chefsekonom på Sveriges Industriförbund och forskare på Konjunkturinstitutet.

Därför klarar sig svensk industri

För inte så länge sedan stod de svenska multinationella företagen i centrum för debatten om Sveriges internationella, ekonomiska beroende. De utlandsinveste-
rande företagen berövade statsmakten möjligheten att föra en självständig ekonomisk politik, hette det. Vi borde
där för begränsa dessa investeringar, ansåg man särskilt på
fackligt håll.

Många tåg har gått sedan 70-talets början. Debatten låter an-
norlunda i dag. För det första har statsmakten klart och enty-
digt demonstrerat att ekonomisk politik är svårt. Man har age-
rat kraftfullt på dåliga grunder. Man har ökat konjunk-
t
tjänstningarna och förlängt 70-talets stagnation. Det är inte
längre lika självklart att den ekonomisk-politiska makten bör
ha särskilt stort svängrum.

För det andra visar det sig att det är tack vare våra utlandsin-
vesterande företag som svensk industri i dag klarat omställ-
ningen till 80-talets internationella konkurrenskrav så bra som
vi faktiskt gjort, sett i ett internationellt perspektiv. Den fina
strukturella anpassningen hos svensk industri döljs i statisti-
ken av krisföretagens negativa inflytande.

Den framväxande industrins konkurrensfördelar har
hela tiden förskjutits så att produktförnyelse och in-
ternationell marknadsföring kommit att spela en allt
större roll. Detta har också angett investeringarnas
inriktning.

De stora verkstadsföretagen har större delen av efterkrigsti-
den investerat utomlands för att bygga upp marknadsposi-
tioner. Den större utlandsförsäljningen har sedan i sin tur ut-
gjort en finansiell bas för en omfattande produktutveckling
och en breddning av den industriella kompetensen hemma i
Sverige.

Som ett resultat av bland annat detta uppvisar svensk industri i
dag en i internationell jämförelse oerhörd bredd när det gäller
industriellt kunnande. Det var denna bredd som gjorde det
möjligt för verkstadsföretagen att bygga upp nya strukturer
när "kostnadskrisen" på 70-talet ändrade såväl produktionens
som marknadens förutsättningar för export.

Denna utveckling illustrerar också hur det moderna
industriföretaget förflyttat sin bas från effektiv till-
verkning av varor till en betydande tjänsteproduk-
tion som höjer varornas kvaliteter. Tjänsteproduk-
tion handlar till större delen om utnyttjande av information:
om ny teknik för att utveckla och förnya produkter, om mark-
nader för att hitta de rätta kunderna, dvs de som har använd-
ning för svensk industris specialprodukter och därför är både
villiga och kan betala bra. Svensk industris kunder befinner sig
till större delen utomlands.

Tack vare de stora utlandsinvesteringarna klarade svensk in-
dustri även omställningen till en ny struktur mycket bra när
vårt exportberoende ställdes på prov. Ett internationellt ex-
portberoende kommer vi aldrig ifrån, hur isolationistiska vi än
försöker vara här hemma. Det kostar alltför mycket.

Man kan därför paradoxalt nog säga att svensk indu-
stris internationalisering genom ökad export, ut-
landsinvesteringar och internationella krediter
minskat statsmaktens ekonomisk-politiska sväng-
rum men att den breda industriella kompetens som därvid ut-
vecklats samtidigt i hög grad underlättade omställningen efter
70-talets kriser. Dvs det för gemene man verkligt betydelseful-
la internationella beroendet har minskat.